

31.1.2022

לכבוד
ד"ר עמירם אפלבוים, יו"ר מועצת המנהלים של רשות החדשנות

אדון נכבד,

הנדון: בקשה חברת "שברון" להפקיד בידיה את חממת טכנולוגיות האקלים של הרשות

עמותת צלול מבקשת מרשות החדשנות שלא להפקיד בידיה של חברת הדלקים המחצביים "שברון" את חממת טכנולוגיות האקלים שלה, ולא לאפשר לה למרק את מצפונה בחסות הממשלה, ועל חשבון משלם המיסים.

"שברון" היא אחת החברות המזהמות בעולם, שאחראית לפליטה של למעלה מ-43 מיליארד טון גזי חממה (מחקר של המכון לאחריות אקלימית שפורסם בגרדיאן). על פי הנתונים החברה מכרה ב-2010 כ-3.1 מיליון חביות של דלק, סולר ודלק סילוני ביום, זאת בשעה שפעילותה בתחום האנרגייה המתחדשת הייתה שולית והגיעה בין 2010 ועד 2018 ל-0.2% מכלל פעילותה. באתר האינטרנט שלה החברה מתחייבת להשקיע 10 מיליארד דולר עד 2028 במעבר לאנרגיות מופחתת פחמן, אך זהו סכום פעוט לעומת פעילותה והנזק שהיא גורמת.

מן הראוי להזכיר, שב-8 בספטמבר 2020, קיימה ועדת פנים והגנת הסביבה של הכנסת דיון על רקע התנגדותם החריפה של ארגוני הסביבה לכניסתה של "שברון" לפעילות בארץ. במהלך הדיון אמרה האנתרופולוגית הסביבתית, ד"ר נאן גריר, שחקרה את פעילות "שברון": "בכל אחת מ-31 המדינות מצאתי שמתנהלות תביעות משפטיות משמעותית ומהימנות נגד שברון בנושא נזק סביבתי, עבירות פליליות ופשעים תעשייתיים אותן הגישו קהילות, אזרחים או גופים ממשלתיים. מצאתי מדינות כמו אוסטרליה, בהן ל"שברון" היו סכסוכים חמורים עם המדינה בגין הונאות מס, שהוכרעו לטובת המדינה. ישנן עדויות משמעותיות זמינות לציבור שנותנות תמונה דוחה ומזעזעת של חברה המסרבת לפעול באחריות מבחינה חברתית וסביבתית ובכל הקשור לתשלומי מיסים. זוהי חברה שממשיכה להתדיין בבתי משפט עד שהקורבנות שלה מושתקים ומסרבת בכל מחיר לפעול על פי החוק. התנהגות זו חוזרת על עצמה ממדינה למדינה".

עוד אמרה גריר: "שברון הגישה תביעות אכזריות נגד עורכי דין המגנים על קהילות שנפגעו בארה"ב, אקוודור, אינדונזיה, ניגריה, קמבודיה וסין. ישנם דיווחים נרחבים על הרס בתיים, משאביהם ופרנסתם של אנשים בשולי החברה, בניגריה, ארה"ב, תאילנד, קמרון, צ'אד, אנגולה, ארגנטינה, אקוודור, ונצואלה, קזחסטן, פולין, אינדונזיה, קנדה, אזרבייג'ן, רומניה, סין, מזרח טימור, מיאנמר וגאנה. ישנם דיווחים על מעשי אלימות, עינויים, עבודה בכפייה, עבדות, אונס, רצח, וטרור בניגריה, אנגולה, פולין, אינדונזיה, קזחסטן, רומניה, בורמה, סין, צ'אד, קמרון מזרח טימור, מיאנמר, תאילנד וגאנה. שברון לא שילמה מיסים למדינות כמו סודן, אנגולה, צ'אד, קמרון ועמים ילידים אמריקאים שגרם להתדרדרותם הכלכלית. שברון הפרה את ה-FCPA החוק למניעת שחיתות, בגינאה המשוונית, עיראק, איראן,

קמבודיה, אינדונזיה, אנגולה, ארגנטינה וליבריה. שברון סירבה לשאת בעלויות ניקיון, כפי שהמדינות מחייבות, בתאילנד, ארה"ב, ארגנטינה, ניגריה, אקוודור, ונצואלה, פולין ואזרבייג'ן".

מומחה בינלאומי לדליפות נפט וגז, מאוניברסיטת אלסקה, פרופ' ריצ'רד שטיינר, אמר במהלך הדיון: "אני יכול לומר לכם בוודאות ש'שברון' ביצעה מעשי זוועה סביבתיים והומניטריים במשך עשרות שנים...".

במהלך הדיון התברר עוד ששברון משקיעה בכל שנה כ-10 מיליארד שקל בלוביסטים, במטרה לקדם את ענייניה בעולם, ומעסיקה כ-2,000 עורכי דין בכ-60 משרדים, שעסוקים בלהדוף תביעות נגדה.

ב-2000 שילמה שברון קנס של שישה מיליון דולר ונאלצה לסייע במימון מרפאה לטיפול בנוזקי זיהום אוויר בעקבות פעילותה בסגונדו קליפורניה. ב-2002 דרשה אנגולה שני מיליון דולר פיצויים בעקבות דליפות נפט שאירעו בשטחה, ב-2003 שילמה שברון 275 מיליון דולר לטובת התקנת ציוד ושימוש בטכנולוגיה חדשנית בחמישה מתקני זיקוק בעקבות תביעה על פי חוק אוויר נקי בארה"ב, ב-2003 הגישו תושבי אקוודור תביעה נגד שברון בסך 28 מיליארד דולר. במאי 2019 שפכה החברה כ-3.1 מיליון גלון (50 אלף מ"ק) נפט גולמי ונוזלים נוספים לערוץ נחל במחוז קרן בקליפורניה. שברון הואשמה שלא עשתה די לעצירת השפך שזרם כשלושה חודשים ובמקום זאת פעלה להשתקת עצם קיום האירוע. נדמה שכל הדוגמאות שהובאו כאן, ועוד רבות אחרות, מדברות בעד עצמן. אין ספק ש"שברון" היא חברה עתירת כסף שמקורו בשנים של פעילות פוגענית ומזהמת, אך אל לה לרשות החדשנות הישראלית ליפול בפח שמציבה "שברון", שכל מטרתה ליצור תדמית ירוקה לפעילותה המזהמת ארוכת השנים. טוב תעשה הרשות באם תבחר להעמיד בראש ה"חממה לטכנולוגיות אקלימיות" חברה שזו התמחותה המרכזית, ולא חברה שכל מבוקשה הוא ליצור תדמית חיובית לצד שנים ארוכות של זיהום ופגיעה סביבתית וחברתית.

בכבוד רב ובברכה,

מור גלבווע, מנכ"ל עמותת צלול
יוני ספיר, יו"ר עמותת שומרי הבית
ד"ר יונתן איקנבאום, מנכ"ל גרינפיס ישראל
חגית גפן, מנכ"לית הרשת הירוקה
אורי השילוני, מאבק 2020
אלית חביב גלעד, מטה שומרים על בעלי הכנף
הורים למען האקלים